

Resumé

Artiklen giver et rids af amerikansk retorisk kritik i det 20. århundrede og en introduktion til nogle af de brændende spørgsmål, der fortsat driver retorisk kritik. Som et eksempel på dette sættes fokus på underfeltet 'præsidentens retorik' med en retorisk analyse af præsident George W. Bushs 2. indsættelsestale. Analysen har som udgangspunkt et genreperspektiv og bidrager til diskussionen af moralsk evaluering i retorisk kritik.

Abstract

This article gives a short introduction to rhetorical criticism in the 20th century, as well as to some of the crucial problems at the center of rhetorical criticism. The following rhetorical analysis of President George W. Bush's second inaugural belongs to the critical subfield 'Presidential Rhetoric', and discusses - among other things - generic criticism, and moral evaluation in rhetorical criticism.

Fra århundreders synsvinkel. Retorisk analyse af præsident Bushs 2. indsættelsestale

Marie Lund Klujeff

Retorikkens historie er ofte fortalt som et forløb fra storhed til fald, og noget er der selvfølgelig om det. Hvor retorikken i det klassiske system var en helhed af form- og indholdsmæssige elementer og strakte sig over talens emne, argumentation, formål, opbygning, sprog og fremførelse, indsnævres retorikkens domæne i de efterfølgende århundreder. For Aristoteles var retorikken en teori og en praksis, og han regnede både den politiske tale, lejlighedstalen og retstalen med til retorikkens område. Men som retorikken tilpasses andre, mere totalitære styreformere end den græske, går den politiske talegenre tabt. Senere mister retorikken væsentlige dele, bl.a. argumentation og topik, til sin søsterdisciplin dialektikken. Efterhånden er retorik reduceret til et rent formanliggende, der angår stilen og fremførelse alene. Vi finder denne tilstand gengivet i gængse, nedvurderende udtryk som "tom retorik" og i forestillinger om retorikken som overfladisk veltalenhed eller farlig overtalelseskunst. Retorikken overlever, men i stærkt reduceret form som en niche i litteraturfaget eller som foredragslære.¹

I det 20. århundrede vender denne udvikling imidlertid. Interessen for retorikken blomstrer på flere fronter og med forskellige formål. Inden for litteraturteorien er det især troper og figurer, der tages op af formalistiske, strukturalistiske eller dekonstruktive analyseretninger.² Ganske vist der er tale om en yderligere begrænsning af retorikkens område, når fokus nu indsnævres til - reelt ganske få - troper og figurer, men samtidig er sigtet med analysen udvidet til en undersøgelse eller kritik af selve sprogets grundlag, organisering og funktion.

Litteraturteorien tæller også eksempler på artikler, der genopdager retorikkens helhed i form af det klassiske retoriske system, der strækker sig over talerens fem såkaldte arbejdsfaser: *inventio, dispositio, elocutio, actio, memoria*.³ Men retorikkens rehabilitering som en kommunikationsteori med argumentation i centrum sker først og fremmest med bogen *Traité de l'Argumentation. La Nouvelle Rhétorique*⁴ (1958), der er skrevet af det belgiske forfatterpar Chaïm Perelman og Lucie Olbrechts-Tyteca. For dem er argumentation forskellig fra demonstration og formel logik, der søger sandheden i lukkede, matematiske ligninger. Retorisk argumentation baserer sig ikke på sandheden i absolut forstand, men søger i stedet en enighed, der hviler på en fælles grund af værdier. Formålet med argumentation er at fremkalde eller forstærke publikums tilslutning til et synspunkt, og publikum bliver derfor et centralt begreb i den nyretoriske argumentationsteori. Olbrechts-Tyteca og Perelman skelner mellem et partikulært publikum, som er dem, taleren søger at overtale, og et universelt publikum, som er talerens forestilling om alle fornuftige og kompetente mennesker. Den abstrakte forestilling om det universelle publikum fungerer også som en norm for bedømmelse af argumentationen.⁵

I USA har retorik sin plads i universitetssystemet allerede i begyndelsen af det 20. århundrede, bl.a. som praksisfag på *Departments of Speech*. Men også i samfundsfag, historiske og litterære fag beskæftiger man sig med taler, og i 1925 udfærdiger Herbert A. Wichelns en egentlig teori om retorisk kritik.⁶ Han argumenterer for, at taler adskiller sig fra litterære tekster, og at de derfor skal bedømmes på andre præmisser. Litteraturkritikerne behandler talerne, som om de var litteratur og bedømmer dem ud fra litterære kriterier. I stedet for at fokusere ensidigt på stilistikken bør man ifølge Wichelns analysere talens specifikt retoriske kvaliteter, dvs. talens midler til at overbevise et publikum.

I sin skitse af en egentlig metode til at læse og bedømme taler griber Wichelns tilbage til klassiske, retoriske forbilleder som Aristoteles og Cicero. Retorisk kritik skal ifølge Wichelns bl.a. gøre rede for talerens personlighed, talens emner og motiver, bevisførelsen (enthymemer, topoi), samt talens disposition, stil og virkning på det umiddelbare publikum. Metoden, der udvikles i forlængelse af Wichelns' artikel, bliver senere udbredt som neo-aristotelisme" eller "neo-klassisk kritik" og dominerer retorikfaget i over et kvart århundrede.

Opgøret med neo-aristotelismen manifesterer sig bl.a. som en kritik af, at den som metode bliver mekanisk og selvopfyldende. Desuden kritiseres den for at bygge på klassiske, retoriske begreber, som er blevet til i en kulturel kontekst, der er radikalt forskellig fra det nuværende samfunds viden og værdier.⁷ Samtidig, i 1960'erne og 1970'erne, bliver indflydelsen fra Perelman og Olbrechts-Tytecas nyretoriske argumentationsteori mærkbar, bl.a. som teoretisk fundament for en retorisk kritik, hvor interessen for argumentation og værdier overskygger det neo-aristoteliske fokus på talens effekt.

Et godt eksempel på disse teoretiske og metodiske brydninger findes i den kritiske debat om en tale af Richard Nixon mellem Forbes Hill, der forsvarer den neo-aristoteliske metode, og Karlyn Kohrs Campbell, der har kritiseret talens ideologiske grundlag. Debatten har omdrejningspunkt i den tv-transmitterede tale, som Nixon holder til nationen d. 3. november 1969 i forbindelse med massive, folkelige demonstrationer for at trække de amerikanske militære tropper ud af Vietnam. Præsident Nixon argumenterer i talen mod en fuldstændig tilbagetrækning.

For Hill er målet for den neo-aristoteliske metode en undersøgelse af, om taleren gør bedst mulig brug af de midler, der er til rådighed i retorikkens inventarium.⁸ Hills læsning er en detaljeret næranalyse, der ganske præcist sætter fingeren på, at

meget af talens overbevisningskraft ligger i en regulær fortielse og i den stemning af frygt, det lykkes Nixon at skabe. Alligevel må Hill som neo-aristoteliker konkludere, at talen i valg og tilrettelæggelse af de overbevisende midler er en betydelig succes, med andre ord, at talen er effektiv retorik.

Hills læsning rummer samtidig et angreb på andre retorikers kritik af talen, navnlig en artikel af Karlyn Kohrs Campbell, hvor hun kritiserer Nixon for - under dække af at ville give den amerikanske befolkning en sandfærdig udlægning af situationen - at misrepræsentere både sine modstandere og sine egne muligheder for handling. Nixons misrepræsentationer og løgne bærer ifølge Campbell ved til myten om et Amerika, der forsvarer friheden af etiske grunde. I stedet sætter hun et billede af et *ikke*-mytisk Amerika, der støtter totalitære stater over hele verden og deltager i en krig i Sydvietnam, hvor det systematisk udrydder både den civile befolkning og dens livsgrundlag i et land, som det angiveligt forsvarer. For Campbell er det kritikens vigtigste opgave at punktere den slags myter, når de optræder i retorisk diskurs, så vi som samfund kan forbedre både vores retorik og politiske beslutningsprocesser.

Det er netop denne opfattelse af retorisk kritik, som Hill går i rette med. Hvor hans metode gør ham i stand til at bedømme talens retoriske slagkraft og effekt på det konkrete publikum igennem en analyse af bl.a. talens opbygning, topik, argumenter, bevismidler og stilistik, kan han som neo-aristoteliker ikke udtale sig om, hvorvidt Nixon fortæller sandheden. Hans pointe er, at det kan Campbell som retorisk kritiker heller ikke. Hvis hun vil udfordre Nixons udlægning af historien på et videnskabeligt grundlag, må hun påtage sig bevisbyrden og bevise, at han tager fejl. Ifølge Hill udtaler Campbell sig alene som venstreorienteret intellektuel, for retorisk kritik leverer hun ikke. I det efterfølgende replikskifte afviser Campbell på den anden side, at Hills metode

skulle være mere objektiv; ved kun at bedømme talen for dens potentiale til at fremkalde den intenderede respons fra det umiddelbare publikum bliver kritikken til et skjult forsvar for talens synspunkter.⁹

Allerede i 1965 har Edwin Black rettet adskillige angreb på det neo-aristoteliske dogme om at skulle vurdere diskursen på baggrund af effekten på det konkrete publikum.¹⁰ Han kritiserer det for at spærre for en undersøgelse af diskursens effekt i en større kontekst, og han peger især på genreanalysen som et brugbart alternativ til neo-aristotelismen. Også Black ser det som et problem, at neo-Aristotelismen ikke levner kritikeren nogen mulighed for at vurdere den retoriske diskurs ud fra sine egne moralske standarder, men altid er henvist til at dømme ud fra normerne hos det konkrete publikum.

Black udbygger sin pointe i artiklen "The Second Persona", hvor han med begrebet om en anden *persona*, dvs. en implicit tilhører, udvikler et grundlag for at give en moralsk bedømmelse af den retoriske diskurs.¹¹ I denne implicitte tilhører kan den retoriske kritiker se en model af, hvad retoren vil have sin virkelige tilhører til at blive. I dette billede af en tilhører får kritikeren indblik i den verdensanskuelse, som teksten er bærer af, og det er denne indskrevne ideologi, som kritikeren skal vurdere moralsk.

Hovedsigtet i Blacks artikel er at gøre moralsk evaluering til en legitim del af den retoriske kritik, men artiklens praksis er også på andre områder symptomatisk for de nye vinde, der blæser i den retoriske kritik. Som retorisk kritiker lader Black sig ikke begrænse til kun at beskæftige sig med fortidens store taler; i lighed med andre af hans samtidige interesserer han sig for samfundets aktuelle tekster, som omfattes af det langt bredere begreb "retorisk diskurs". Dette gælder også for Lloyd F. Bitzer, som et par år tidligere i artiklen "Den retoriske situation" tilvejebragte et begreb om den retoriske situation, der indebærer en ganske radikal om-

fortolkning af den status, men bør give den retoriske diskurs.¹² For Bitzer vil retorisk diskurs altid fungere som respons på en retorisk situation, der indeholder en imperfektion eller et påtrængende problem, som diskursen kan være med til at afhjælpe. Tilstedeværelsen af en retorisk situation bliver hermed en forudsætning for retorisk diskurs, som han betegner som grundlæggende pragmatisk. Et retorisk produkt opstår ikke for sin egen skyld, men har sin berettigelse i sin funktion, der er at frembringe handling eller forandring i verden.

Siden 1960'erne og 1970'erne har retorisk kritik i USA og Europa åbnet sig for mange forskellige metoder, kritiske perspektiver og analytiske begreber, ligesom faget retorik har været under indflydelse af generelle poststrukturalistiske strømninger.¹³ Begreber som "den retoriske situation", "retor", "publikum", "intention", "folket" og "subjekt" bliver ikke længere anset for at være stabile kategorier, men teoretiseres som konstruktioner, der eksisterer i sproget eller som en proces. På samme måde har objektet for den retoriske kritik i løbet af det 20. og 21. århundrede været under omkalfatring og har løbende ændret sig fra studiet af taler til retorisk diskurs til hverdagsgenrer - for endelig at nå til en helt principiel åbning med det udvidede tekstbegreb, som også retorikken overtager fra poststrukturalismen. I dag begrænser den retoriske 'tekst' sig ikke til lingvistisk sprog, men omfatter også andre retoriske artefakter som f.eks. visuel retorik og historiske monumenter.¹⁴

Præsidentens retorik

Selv om nyere retorisk kritik har haft et opgør med det traditionelle fokus på 'afdøde statsmænds store taler', er et særligt privilegeret område stadig de genrer, som udgør den amerikanske præsidents officielle taler. Jeg skal i det følgende analysere George W. Bushs 2. indsættelsestale i et genreperspektiv for at undersøge den retoriske

strategi, der ligger til grund for talen, og - som al retorik - er baseret på en fortolkning af den aktuelle situation. Jeg skal desuden perspektivere analysen ved at trække linjer til den vigtige problemstilling om moralsk evaluering i retorisk kritik.

Studiet af amerikanske præsidenters retorik, *Presidential Rhetoric*, har i dag status som et specialiseret underfelt af retorisk kritik. Årlige konferencer inden for feltet har eksisteret siden 1995, hvor Texas A&M University var vært for konferencen "The Future of the Rhetorical Presidency", der efterfølgende resulterede i antologien *Beyond the Rhetorical Presidency* (1996).¹⁵ I antologiens forord kan redaktøren Martin J. Medhurst endda udnævne en enkelt begivenhed som startskuddet til, at studiet af præsidentens retorik etableres som et selvstændigt underfelt inden for retorikken - nemlig analysen af præsident Nixons tale af 3. november 1969.¹⁶

Studiet af amerikanske præsidenters retorik har siden den første konference været et interdisciplinært fagfelt af forskere fra retorik og kommunikationsfag på den ene side og forskere fra statskundskab og politiske studier på den anden. En distinktion mellem "Presidential Rhetoric" og "The Rhetorical Presidency" har været definerende for feltet fra begyndelsen - både som en skillelinje mellem traditionelt faglige tilgangsvinkler og som en frugtbar udveksling mellem de to. Hvor "Presidential Rhetoric" rummer en bred vifte af analytiske, historiske og kritiske studier af de amerikanske præsidenters taler, tekster og interaktion på et retorisk grundlag, kan "The Rhetorical Presidency" defineres mere specifikt som et begreb for det tyvende århundredes præsident-institutionen og dens forfatningsmæssige funktion. I bogen *The Rhetorical Presidency* undersøger Jeffrey K. Tulis, hvordan Amerikas konstitutionelle politik har ændret sig i det 20. århundrede. Hvor amerikanske præsidenter tidligere primært rettede deres retoriske henvendelser mod kongressen og i skriftlig form, sker der en ændring af denne praksis i det 20. århundrede, hvor Woodrow

Wilson og senere præsidenter henvender sig regelmæssigt til et massepublikum i en mundtlig, populariseret form - og altså hen over hovedet på kongressen. "The Rhetorical Presidency" er dermed et begreb for et forfatningsmæssigt problem om magtfordelingen mellem præsident, kongres og det amerikanske folk.

George W. Bush har været under kritisk behandling af begge tilgangsvinkler, både "the rhetorical presidency" og "presidential rhetoric".¹⁷ Den første tilgangsvinkel er grundlaget for en undersøgelse af Bushs retorik i forbindelse med en skattelettelsesreform i 2001. Forfatteren David A. Crockett konkluderer, at selv om Bush i de første måneder af sin regeringstid ikke var kendt for at være en retorisk begavet, populær leder, var han dog stadig underlagt 'the rhetorical presidency.' Som sådan var Bush ude for hver eneste af de potentielle svagheder ved 'the rhetorical presidency,' som Tulis beskriver - med en lammelse af præsidentembedets stabile administrative funktion til følge.¹⁸

Helt anderledes er bedømmelsen af George W. Bushs retoriske formåen - interessant nok - fra retorikerens synsvinkel. Gennem en analyse af præsidentens retorik forsøger John M. Murphy spekulativt at nå til et svar på, hvordan en præsident, der er skyld i drastiske forringelser af nationens sikkerhed og økonomi, kan være så populær, som tilfældet er. Murphy afviser, at dette alene kan forklares som en reaktion på en krise, der samler landet om lederen. Han mener i stedet, at Bushs popularitet skyldes en fantastisk retorisk succes med at definere angrebene d. 11. september 2001 til egen fordel. Jeg vil her - som en optakt til min egen analyse - gengive et par af Murphys kritiske hovedpointer om Bushs retorik. Dermed giver jeg samtidig et eksempel på helt aktuel retorisk kritik og knytter an til den tidligere diskussion om kritikens rolle.

John M. Murphy når gennem en genreanalyse frem til en bestemmelse af præsidenters krigsretorik som en retorisk hybrid,

der kombinerer kvaliteter fra det, Aristoteles kaldte deliberativ diskurs, dvs. argumenter, der begrundet nødvendigheden eller hensigtsmæssigheden af handling, og epideiktisk diskurs, dvs. appeller, der samler samfundet og fremhæver dets fortrin. Almindeligvis vil præsidenter bruge både deliberative og epideiktiske strategier i krigserklæringer - man går i krig fordi det er en praktisk handling og et ærefuldt valg. Meget bemærkelsesværdigt er det derfor ifølge Murphy, at Bush næsten udelukkende har talt gennem epideiktikkens medium i forbindelse med sin krig mod terror.

Hvor epideiktikken er et passende retorisk valg i tiden umiddelbart efter 11. september, når nationen skal beroliges og betydningen af de nye begivenheder defineres, er det ifølge Murphy mindre passende, at præsidenten i de taler, der annoncerer militære angreb mod Afghanistan, helt undlader at gøre rede for hensigtsmæssigheden af sin fremgangsmåde gennem *topoi*, der er sædvanlige for deliberative taler: de farer, vi står ansigt til ansigt med, de mulige valg, den tid og de resurser, det vil kræve, fordele og ulemper ved hans fremgangsmåde, eller konsekvenserne for verdenssamfundet på længere sigt. I stedet, gør Murphy opmærksom på, fokuserer talerne næsten udelukkende på nationalt etos. For Bush var disse handlinger ikke begrundet i hensigtsmæssighed, men i en særlig amerikansk karakter: Amerikanerne valgte den rigtige løsning, ikke den nemme løsning.¹⁹

Hvor Bushs taler er fattige på argumenter, der lægger op til publikums rådslagning og beslutning, udnytter han opførelsesgenren til fulde og lægger en definition af angrebene frem til publikums beskuelse. Bush definerer angribernes motiver som ideologiske, ikke f.eks. baseret på angribernes egne interesser, og i en manikæisk ramme af godt vs. ondt gøres fjenderne til "enemies of freedom." Angrebene definerer han som en "act of war", ikke f.eks. en terrorhandling eller en forbrydelse mod menneskeheden. Som en

følge af disse definitioner var USA nu i krig med en uforsonelig fjende. Gennem sammenligning og den retoriske figur *amplificatio* blev al-Quaeda sammenlignet med de største trusler i Amerikas historie, nazi-Tyskland og Sovjet - selv om al-Quaeda i modsætning til Sovjet ikke besad titusinder af atomvåben, langtrækkende raketter og millioner af tropper. I denne tekstuelle verden syntes al-Quaeda imidlertid at være en ekstraordinær trussel, sammenlignelig med de værste i amerikansk historie.

Murphys retoriske analyse er en gennemgribende kritik af præsident Bushs forsimplede fremstilling. Denne kritik er analysens drivkraft, idet han bruger retorikanalytiske begreber til at pege på, at Bushs definitioner er del af en retorisk strategi, der rummer retoriske valg og fravalg. Men foruden Murphys logosargumenter rummer hans analyse mange mere patosprægede appeller, som f.eks. når han ytrer sin kritik gennem ironiserede parafraaser af Bushs budskab: "They were crazed murderers [...]" eller "Terrorists did what they did because character (blood) drove them".²⁰ På lignende vis skinner Murphys modvilje igennem i sarkastiske beskrivelser af Bushs tankegang: "The president spoke. Others obeyed. This was not a mind that regarded the slow and messy processes of democratic deliberation, diplomacy, and compromise as useful tasks. In his private view, as in his public address, character made policy and there was no need to lawyer the thing to death."²¹

Murphys hensigt med sit spekulative essay har dog næppe bare været at tilkendegive politiske synspunkter, der er forskellige fra præsident Bushs. Hans kritiske analyse på et retorisk grundlag har snarere til hensigt - på linje med Kathleen Kohrs Campbells kritik af Nixon - at bidrage til en mere oplyst debat om den amerikanske præsidents grundlag for at føre landet i krig. I artiklens afsluttende sætning har han i hvert fald forladt den ironiserende tone og tager verdens modstand mod simple svar for

givet: "Sooner or later, President Bush will discover the world's resistance to simple answers."²² Det skulle dog vise sig, at John M. Murphy nok var for optimistisk på dette punkt - i hvert fald var George W. Bushs opbakning i den amerikanske befolkning stor nok til at sikre ham endnu en periode som præsident. Og det er netop talen ved Bushs 2. indsættelse som Amerikas præsident, vi nu skal begive os ned i analysen af.

Indsættelsestalen som retorisk genre

Min egen indgang til en læsning af George W. Bushs retorik går gennem genren. Både Black og Bitzer peger på genre som et perspektiv for retorisk kritik, men det er først i slutningen af 1970'erne, at genre udvikles som et teoretisk hovedfelt. De sene 1960'ere var især domineret af kritikens interesse for den retorik, der karakteriserede politiske grupper eller bevægelser, f.eks. "the rhetoric of the New Left" eller "the rhetoric of black power", men tiden rummede også tendenser til en mere forpligtet tilgang til genrespørgsmålets betydning, formål og videnskabelige muligheder.²³

Fælles for de retoriske genrestudier er, at de behandler genreperspektivet som et middel til at nå frem til en mere systematisk nærlæsning af de retoriske tekster. Målet er altså ikke den taxonomiske inddeling i sig selv; klassifikation er kun interessant, for så vidt den medfører en øget indsigt i den retoriske diskurs. I en introduktion til retorisk genreanalyse bygger Campbell og Jamieson videre på Bitzers situationelle forståelse af retorisk diskurs, når de betoner, at den diskurs, der udgør en genre, benytter sig af lignende indholdsmæssige og stilistiske strategier til at omspænde situationer, der opfattes som lignende af de responderende retorer.²⁴ De definerer genre som en konstellation af genkendelige former, der er bundet sammen af en intern dynamik.²⁵ De samme former kan optræde i forskellige genrer, men genre

indebærer noget mere end blot fælles træk; Campbell og Jamieson forstår genre som en *fusion* af former.²⁶ Genre er altså et grundlæggende kvalitativt træk ved den retoriske diskurs, og det indeholder et element af nødvendighed. For at afprøve om et genretræk har genremæssig betydning, må man spørge til elementets funktion og nødvendige forhold til andre af genrelementer.²⁷

At artiklens lidt abstrakte genredefinition rummer et stort analytisk potentiale, viser Campbell og Jamieson i en senere artikel om amerikanske præsidenters indsættelsestaler. De bestemmer indledningsvis indsættelsestalen som en undergenre af epideiktisk diskurs og iagttager en række fællestræk. Det er i en fusion af disse almene epideiktiske træk og nogle særtræk for indsættelsestalen, at indsættelsestalen skabes som en særlig genre. Igennem denne fusion opstår en konstellation af sammenhængende elementer, der udgør den essentielle indsættelsestale.²⁸

Amerikanske præsidenters indsættelsestaler tilhører ifølge Campbell og Jamieson en underkategori af den epideiktiske genre, dvs. lejlighedstalen eller festtalen. Epideiktisk retorik er en form for diskurs, der priser eller dadler ved ceremonielle lejligheder; adresserer et publikum, der bedømmer retors evner; inddrager fortid og fremtid, men fokuserer på nutiden; har en værdig og ophøjet stil og forstørrer eller gengiver accepterede fakta.²⁹ De amerikanske præsidenters indsættelsestaler tager del i den epideiktiske storgenre, idet de holdes ved ceremonielle lejligheder, forener fortid og fremtid i nutidig kontemplation, bekræfter eller priser de fælles principper, som er styrende for den kommende regering, fremlægger traditionelle værdier til publikums beskuelse, benytter sig af elegant, litterært sprog og højner effekten gennem forstørrelse og bekræftelse af allerede accepterede værdier.³⁰

Det genrespecifikke ved præsidentens indsættelsestale opstår i en sammenhæng mellem disse almene epideiktiske træk og

selve indsættelsesceremonien, der er et overgangsritual, hvor præsidenten aflægger en ed foran 'folket' og giver en retorisk demonstration af, at han er værdi til at besætte præsidentembedet. I en sammenkobling af generelle epideiktiske karakteristika og indsættelsesceremonien genereres en konstellation af fire sammenhængende elementer, der konstituerer den essentielle indsættelsestale for amerikanske præsidenter og adskiller den fra andre typer epideiktisk retorik. Jeg skal her opsummere de vigtigste pointer i Campbell og Jamiesons gennemgang af disse fire elementer.³¹

Det første træk er foreningen og rekonstitueringen af 'folket'. Præsidenten bruger talen til retorisk at samle 'folket', som han skal være leder for - hvilket er særlig påtrængende efter valgkampe med stærkt adskilte politiske lejre. Rekonstitueringen er desuden nødvendig for selve indsættelsesceremonien, hvor 'folket' har en rolle som vidne til ceremonien. Det andet træk ved indsættelsestalen er, at præsidenten beskriver traditionelle værdier for dermed at vise sin respekt for traditionen som en forsikring om, at han vil overlevere institutionen intakt til sine efterkommere. Konsekvensen af dette træk er, at indsættelsestaler ofte domineres af topoi om bevarelse og vedligeholdelse, bl.a. gennem genkaldelse af fælles minder eller ved at ære tidligere præsidenter. Fortidens hændelser tages også ofte frem som en analogi til nutidige problemstillinger, hvor de f.eks. fungerer som argument for at det, der kunne overvindes engang, kan overvindes igen.

Det tredje træk er fremlæggelsen af den nye regerings politiske principper. I modsætning til præsidenttaler med et mere specifikt politisk indhold, som f.eks. *State of the Union Address*, skinner den epideiktiske karakter igennem i indsættelsestalen, hvor målet er eftertanke, ikke handling. Præsentationen af politiske principper er ikke et mål i sig selv, men har snarere en funktion som illustration af talerens politiske filosofi. Endelig skal indsættelsestalen, som det fjerde træk, være en retorisk demonstration af, at

denne person - taleren - kan fungere som leder. Indsættelsestalen er altså performativ. Den tilkendegiver retorisk lederskab gennem selve sin afholdelse. Et aspekt af dette træk er eksplicite tilkendegivelser af grænserne for præsidentens magtbeføjelser eller forsikringer om ydmyghed. Indsættelsestalernes hyppige referencer til Gud har også denne funktion, idet præsidenten hermed underordner sig selv og nationen en højere magt.

De fire elementer smelter sammen i den særlige tidløshed, der kendetegner epideiktisk diskurs. Denne ritualets evige nutid gør indsættelsestalen i stand til at transcendere situationen og give en oplevelse af et evigt forhold mellem lederen og 'folket' og af præsidentinstitutionens udødelighed. Mens alle indsættelsestaler som epideiktisk diskurs er opførelsestaler, der inviterer publikum til at bedømme retors evne til at udføre sin rolle, udmærker de bedste eksempler sig ifølge Campbell og Jamieson ved at nuancere forholdet mellem 'folket' og præsidenten og levere et mere skarpsindigt svar på situationens krav. De bedste indsættelsestaler bringer en fornyelse f.eks. ved at genoplive traditionelle værdier eller ved at invitere folket til at se sig selv i et nyt lys. I de bedste indsættelsestaler understøttes eftertanken og fornyelsen desuden stilistisk af retoriske figurer eller mindeværdige vendinger.

George W. Bushs 2. indsættelsestale

En vigtig variation for genren vedrører indsættelsestaler holdt af den siddende præsident, dvs. "second inaugurals", som også George W. Bushs indsættelsestale d. 20. januar 2005 er et eksempel på.³² Fordi der allerede eksisterer en pagt mellem en genvalgt præsident og 'folket', er behovet for en rekonstituering af fællesskabet generelt mindre påtrængende. Da landet er bekendt med den siddende præsidents politiske filosofi, er behovet for en præsentation af denne også mere afdæmpet. Genvalgte præsidenter vil ofte tilslutte sig

principper formuleret i deres foregående indsættelsestaler eller foretage en understregning af de principper, som alene er relevante for den kommende periode. I den forstand er efterfølgende indsættelsestaler af samme præsident ofte forlængelser snarere end gentagelser af tidligere indsættelsestaler.³³

Den væsentligste forskel mellem George W. Bushs 2. indsættelsestale må især tilskrives den historiske situation. Denne ændring omtaler præsidenten da også eksplicit i indledningen af 2. indsættelsestale: "At this second gathering, our duties are defined not by the worlds I use, but by the history we have seen together." Hermed griber han tilbage til 1. indsættelsestale og tager et negativt afsæt i dens gennemgående tema om at fortælle den amerikanske historie. Den historie, Bush dengang fortalte, handlede om en nation, der igennem generationer har været forenet af idealer om frihed og respekten for det enkelte menneske. Han appellerede til 'folket' om at tage personligt ansvar for at bevare og styrke det civile samfund, som også i fredstid kræver anstændige og modige handlinger af den enkelte.

I den tale, som Bush holder fire år senere, fortæller han ganske vist også nationens historie, men denne gang er det mindre elaboreret og med mindre fokus på landets indenrigspolitiske tilstand. Nu er det historien, der definerer præsidenten og befolkningens pligter - ikke præsidentens ord. Bush har valgt historiens større perspektiv, når han giver et skyndsomt og indforstået et resumé af hændelser, alle kender og har været vidne til: "After the shipwreck of communism came years of relative quiet, years of repose, years of sabbatical - and then there came a day of fire."

Den historiske situation er altså radikalt forskellig for Bushs 2. indsættelsestale og med den også den retoriske situation. Terrorangrebene d. 11. september 2001 og de efterfølgende begivenheder, den amerikanske invasionen af Afghanistan og Irak,

giver Bush et andet udgangspunkt at tale fra og andre spørgsmål at besvare. Ved at sammenholde denne tale med de kriterier, som Campbell og Jamieson har fundet kendetegner genren, kan vi sætte fingeren på de retoriske valg og prioriteringer, som Bush og hans taleskrivere har foretaget ved præsidentens anden tiltrædelse, og dermed opnå en øget indsigt i både den retoriske diskurs og den retoriske situation, som den er et svar på.

Bushs 2. indsættelsestale består helt overordnet - foruden indledning og afslutning - af 2 større dele. Den første del rummer elementer af klassisk *narratio* og fungerer som en sagsfremstilling, hvor præsidenten opsummerer de sidste års begivenheder i et historisk lys og giver sin fortolkning af dem. I denne del knytter han amerikanske idealer om demokrati og selvbestemmelse til USA's konkrete udenrigspolitik og opsummerer begge ting til at være et moralsk valg mellem undertrykkelse, som altid er forkert, og frihed, der er evigt rigtig. Talens anden del består af en række direkte henvendelser til forskellige af verdens folk, som Bush henvender sig til på vegne af Amerika. Verdens undertrykte og dem, der kæmper for demokrati, lover han støtte. Han giver verdens diktatorer en advarsel og USA's allierede en opfordring om sammenhold. Bush taler derpå som præsident til sine medborgere og gør amerikanernes indsats og støtte til en del af nationens tradition for befrielse. Dette amerikanske frihedsideal kædes sammen med en generel liberalistisk ideologi om økonomisk uafhængighed og privat ansvarlighed, der bygger videre på pointer fra 1. indsættelsestale. Endelig griber talens afslutning tilbage til indledningens betoning af historiens bredere perspektiv, når Bush anskuer samtiden fra århundreders synsvinkel og endelig gør denne fremtidens dom til en forening af præsidenten og det amerikanske folk.

Det første genredefinerende træk er ifølge Campbell og Jamiesons opstilling foreningen og rekonstitueringen af 'folket'. Hvor dette træk oftest nedtones i anden indsættelsestale af den

samme præsident, er den retoriske situation ved Bushs anden indsættelsestale ændret så fundamentalt, at han må rekonstituere 'det amerikanske folk' på en ny måde. Dette sker f.eks. i indledningen, hvor Bush betoner et fælleskab, som er skabt mellem mennesker, der sammen har været vidne til historiske begivenheder: "[...] by the history we have seen together." I talens afslutning er det historiens dom og frihedens ideal, der forener præsident og 'folk': "These questions that judge us also unite us, because Americans of every party and background, Americans by choice and by birth, are bound to one another in the cause of freedom." Som i 1. indsættelsestale tager Bushs retoriske forening afsæt i, at befolkningen også er splittet. Hvor 1. indsættelsestale hentyder til økonomiske, sociale og værdimæssige forskelle, sker omtalen af splittelse denne gang med reference til en ændret situation, der nærmest har polariseret den amerikanske befolkning i spørgsmål om krigsdeltagelse og udenrigspolitik. Det bliver derfor påtrængende for Bush i 2. indsættelsestale at levere en retorisk respons på netop de krav, som den nye retoriske situation stiller. Bushs retoriske svar er at rekonstituere et fællesskab med udgangspunkt i den nye historiske situation: " We felt the unity and fellowship of our nation when freedom came under attack, and our response came like a single hand over a single heart."

Det andet træk ved genren er præsidentens beskrivelse af traditionelle værdier for at vise sin respekt for traditionen og institutionen. Bushs 2. indsættelsestale rummer både referencer til amerikansk historie og eksplicite citater af tidligere præsidenter, ligesom talens række af direkte henvendelser til forskellige grupper blandt verdens befolkning rummer en gestus til Kennedys indsættelsestale. Disse træk bliver dog næsten til formalia i sammenligning med den vægt, historien og traditionen har som grundlæggende topos for Bush, når han gør samtlige - indenrigspolitiske og udenrigspolitiske - problemer til del af en

større og evig kamp for amerikanske idealer om demokrati og selvbestemmelse: "Advancing these ideals is the mission that crafted our nation. It is the honorable achievement of our fathers. Now it is the urgent requirement of our nation's security, and the calling of our time." Eller senere: "in the great liberating tradition of this nation." Ligeledes får historien stor vægt gennem den historiske synsvinkel, som Bush vælger at anskue samtidens problemer ud fra, og som dominerer talens ramme. Den historiske synsvinkel etableres ved indgangen til *narratio*-delen og findes også ekspliciteret i talens epilog: "From the viewpoint of centuries, the questions that come to us are narrow and few."

Det tredje træk er fremlæggelsen af den nye regerings politiske principper som en politisk filosofi, der skal vække publikums eftertanke fremfor handling. Dette træk er ifølge Campbell og Jamieson ofte ikke så dominerende i indsættelsestaler, der holdes af den siddende præsident, hvor befolkningen allerede er bekendt med det ideologiske grundlag. Bush bygger i 2. indsættelsestale tydeligvis oven på den politiske filosofi, der præsenteres så udførligt i den tidligere tale: Amerika er som nation forenet af idealer om frihed og det enkelte menneskes værdi og lighed for Gud. Bushs billede af et amerikansk ideal om frihed indeholder et moralsk imperativ til amerikanske statsborgere om at bidrage til opretholdelse af det civile samfund og vise medmenneskelig omsorg. I anden indsættelsestale ofres kun tre afsnit - der indledes med anaforen "In America's ideal of freedom [...]" - på en redegørelse for disse politisk-filosofiske linjer.³⁴ Når 2. indsættelsestale alligevel kan siges at bygge videre på denne filosofi, er det på grund af Bushs sammenkædning af idealer og udenrigspolitik i *narratio*-delen: "America's vital interests and our deepest beliefs are now one." Hermed bliver den retoriske repons for den radikalt ændrede retoriske situation til en udvidelse - og

nærmest naturlig følge - af Bushs vision om det amerikanske ideal om frihed.

Som det fjerde og sidste træk ved genren skal præsidenten levere en performativ retorisk demonstration af lederevner. Dette træk gennemsyrrer hele talens sammenkædning af idealer og interesser, når Bush gør sin vision af det amerikanske ideal om frihed til hjemmel for den udenrigspolitik, hans regering har ført i den foregående periode og vil føre i den kommende. Talens demonstration af lederskab ses også i de direkte henvendelser til verdens befolkning, hvor Bush påtager sig at tale med Amerikas stemme: "Today, America speaks anew to the peoples of the world: All who live in tyranny and hopelessness can know: the United States will not ignore your oppression, or excuse your oppressors." Den retoriske demonstration af et passende lederskab udmønter sig ligeledes i enkelte eksempler, hvor præsidenten tilkendegiver sin ydmyghed. Dette sker f.eks. i epilogens referencer til Gud: "[...] God moves and chooses as He wills [...]" eller "History has an ebb and flow of justice, but history also has a visible direction, set by liberty, and the Author of Liberty."

I Campbell og Jamiesons genredefinition smelter de fire elementer sammen i en særlig tidløshed, der kendetegner epideiktisk diskurs. Hermed transcenderer indsættelsestalen situationen og giver en oplevelse af et slags evigt forhold mellem præsidentinstitutionen og 'folket.' George W. Bush holder den kolde januardag d. 20.1. 2005 en tale, der udviser lederskab i og med at gøre den nye situation til grundlag for en rekonstituering af 'folket', som præsidenten kan være leder for. Men talen transcenderer samtidig den konkrete situation ved at placere politiske handlinger i ideernes verden og lægge dem frem til beskuelse af det ny-konstituerede fælleskab. At Bush vælger en historisk synsvinkel for denne *præsentation af politisk filosofi* er ikke kun en gestus til ære for

traditionen og præsidentinstitutionen, men er også en retorisk demonstration af lederskab, som på én gang storladent og ydmygt styrker fællesskabet med 'folket' ved at minde om deres fælles plads i historien. At genretrækkene fusionerer i George W. Bushs 2. indsættelsestale turde være åbenbart.

Talens plads i historien - historiens plads i talen

De bedste indsættelsestaler udmærker sig ifølge Campbell og Jamiesons genrebeskrivelse ved mindre afvigelser fra normen, f.eks. som et særligt skarpsindigt svar på situationens krav eller i form af nye fortolkninger af de øvrige elementer. I de bedste taler vil stilistikken desuden understøtte den kontemplation, som er talens formål, f.eks. gennem brug af troper og figurer. I de virkelig store indsættelsestaler indfanges ideer, som genspejler situationens kompleksitet, i mindeværdige udtryk eller fraser som f.eks. Kennedys berømte kiasme: "ask not what your country can do for you - ask what you can do for your country."

Retorikeren Richard E. Vatz bedømmer Bushs 2. indsættelsestale til at være en af de helt store taler inden for genren, på linje med Kennedys og i hvert fald den bedste siden Reagans anden i 1985.³⁵ Talen kan - foruden sin nærmest fuldendte fusion af de 4 ordinære elementer - da også siges at opfylde de yderligere forventninger, som Campbell og Jamieson har til særlig gode indsættelsestaler. Den leverer et forholdsvis skarpsindigt svar på situationens krav om at rekonstituere et 'folk', der er stærkt splittet af bl.a. krigsdeltagelse på et uklart grundlag. Bushs respons reflekterer situationens krav ved at rekonstituere 'folket' i forhold til de påtrængende problemer, som også er grundlaget for dets splittelse. Det gør han gennem fremhævelse af den fællesskabsfølelse, der *også* var en del af den komplekse situation - om end måske især i en tidligere, chokeret fase af 'krigen mod terror'. Han rekonstruerer dermed 'folkets' enhed som en slumrende følelse af

fælles identitet, der vækkes til live, når det gælder - og som eksempel nævner han følelserne efter terrorangrebene d. 11. september: "We felt the unity and fellowship of our nation when freedom came under attack, and our response came like a single hand over a single heart."

Men talens bredere appel og gennemslagskraft skyldes nok især dens overordnede sammenkædning af fælles værdier om frihed og demokrati med den førte udenrigspolitik - og mere implicit med frygten for udbredelse af masseødelæggelsesvåben og angreb på hjemlandet.³⁶ Denne komplekse sammenkobling af politiske ideer og politiske interesser er talens bærende idé, der reelt fungerer som et argument for invasion af selvstændige stater. Den opsummeres i en sætning, hvis gentagelsesstruktur vel ikke lever op til elegancen i Kennedys indsættelsestale, men som gør den nem at huske og måske endda egnet til at vække eftertanke: "The survival of liberty in our land increasingly depends on the success of liberty in other lands."³⁷

Gennem Campbell og Jamiesons genreoptik syner George W. Bushs 2. indsættelsestale ikke bare hæderlig, men rigtig vellykket. Målet for ovenstående læsning har dog ikke først og fremmest været at klassificere talen i forhold til genren, men snarere med udgangspunkt i genrebegrebet at foretage en retorisk analyse, der giver øget indsigt i Bushs retoriske strategi for hans 2. indsættelsestale som Amerikas præsident og dermed i den retoriske situation, som talen er et svar på. Genreanalysen har som analytisk optik den fordel, at den ikke automatisk tager talerens perspektiv og dermed bliver et forsvar for talens synspunkter - som Karlyn Kohrs Campbell kritiserede Forbes Hills neo-aristoteliske analyse af Nixons tale for at være. Men det klassificerende fokus på, hvordan den partikulære tale forvalter de træk, der udgør indsættelsestalen som genre, lægger i høj grad op til en bedømmelse af, om taleren

gør bedst mulig brug af de midler, der er til rådighed i retorikkens inventarium.³⁸

Alligevel er der ingen nødvendighed i, at en retorisk analyse af talens genre eller retoriske strategi behøver være loyal med talens synspunkter. John M. Murphys kritiske analyse af Bushs næsten rent epideiktiske strategier i krigsretorikken var et eksempel herpå. I samme ånd skal genreanalysen af Bushs 2. indsættelsestale her afsluttes med et mere kritisk perspektiv på historien som andet end et genretræk og en topos i talen.

Som nævnt i indledningen af min analyse vælger Bush historiens synsvinkel for 2. indsættelsestale: "At this second gathering, our duties are defined not by the words I use, but by the history we have seen together." Hvor Bush i sin første indsættelsestale satte ord på værdier og pligter, kan han i 2. indsættelsestale tilsyneladende kun tale gennem historiens mere objektive perspektiv: "After the shipwreck of communism came years of relative quiet, years of repose, years of sabbatical - and then there came a day of fire." Dette resumé af de foregående år er dog næppe mere objektivt. Tværtimod gør han i en metaforik hentet fra et livs- eller dannelsesforløb fredstid til sabbatår - mens krig bliver den mere normale og permanente tilstand. Krig - som han eufemistisk undgår at kalde den - vil nærmest uundgåeligt følge efter de rolige sabbatår, og den gjorde den da også, skæbnebestemt og i fremstillingen uden initiativ fra den amerikanske regering: "then there came". Således udhvilede af adskillelige sabbatår er amerikanerne nu moralsk forpligtet til at kæmpe for deres idealer. Og det er de ikke, fordi Bush siger det, men fordi historien definerer det sådan. Så selv om amerikanerne og Bush sammen skal dømmes fra århundreders synsvinkel, fungerer samme århundreders synsvinkel i præsidentens 2. indsættelsestale som et argument for at fritage Bush for et ansvar for krigen mod terror.

George W. Bush: Second Inaugural Address
Delivered 20 January 2005, Washing D.C

[Authenticity certified: Text version below transcribed directly from audio]³⁹

Vice President Cheney, Mr. Chief Justice, President Carter, President Bush, President Clinton, members of the United States Congress, reverend clergy, distinguished guests, fellow citizens:

On this day, prescribed by law and marked by ceremony, we celebrate the durable wisdom of our Constitution, and recall the deep commitments that unite our country. I am grateful for the honor of this hour, mindful of the consequential times in which we live, and determined to fulfill the oath that I have sworn and you have witnessed.

At this second gathering, our duties are defined not by the words I use, but by the history we have seen together. For a half century, America defended our own freedom by standing watch on distant borders. After the shipwreck of communism came years of relative quiet, years of repose, years of sabbatical -- and then there came a day of fire.

We have seen our vulnerability, and we have seen its deepest source. For as long as whole regions of the world simmer in resentment and tyranny, prone to ideologies that feed hatred and excuse murder, violence will gather, and multiply in destructive power, and cross the most defended borders, and raise a mortal threat. There is only one force of history that can break the reign of hatred and resentment, and expose the pretensions of tyrants, and

reward the hopes of the decent and tolerant, and that is the force of human freedom.

We are led, by events and common sense, to one conclusion: The survival of liberty in our land increasingly depends on the success of liberty in other lands. The best hope for peace in our world is the expansion of freedom in all the world.

America's vital interests and our deepest beliefs are now one. From the day of our founding, we have proclaimed that every man and woman on this earth has rights and dignity and matchless value, because they bear the image of the Maker of Heaven and earth. Across the generations we have proclaimed the imperative of self-government, because no one is fit to be a master, and no one deserves to be a slave. Advancing these ideals is the mission that created our nation. It is the honorable achievement of our fathers. Now it is the urgent requirement of our nation's security, and the calling of our time.

So it is the policy of the United States to seek and support the growth of democratic movements and institutions in every nation and culture, with the ultimate goal of ending tyranny in our world.

This is not primarily the task of arms, though we will defend ourselves and our friends by force of arms when necessary. Freedom, by its nature, must be chosen and defended by citizens, and sustained by the rule of law and the protection of minorities. And when the soul of a nation finally speaks, the institutions that arise may reflect customs and traditions very different from our own. America will not impose our own style of government on the unwilling. Our goal instead is to help others find their own voice, attain their own freedom, and make their own way.

The great objective of ending tyranny is the concentrated work of generations. The difficulty of the task is no excuse for avoiding it. America's influence is not unlimited, but fortunately for the oppressed, America's influence is considerable, and we will use it confidently in freedom's cause.

My most solemn duty is to protect this nation and its people against further attacks and emerging threats. Some have unwisely chosen to test America's resolve, and have found it firm.

We will persistently clarify the choice before every ruler and every nation: The moral choice between oppression, which is always wrong, and freedom, which is eternally right. America will not pretend that jailed dissidents prefer their chains, or that women welcome humiliation and servitude, or that any human being aspires to live at the mercy of bullies.

We will encourage reform in other governments by making clear that success in our relations will require the decent treatment of their own people. America's belief in human dignity will guide our policies, yet rights must be more than the grudging concessions of dictators; they are secured by free dissent and the participation of the governed. In the long run, there is no justice without freedom, and there can be no human rights without human liberty.

Some, I know, have questioned the global appeal of liberty -- though this time in history, four decades defined by the swiftest advance of freedom ever seen, is an odd time for doubt. Americans, of all people, should never be surprised by the power of our ideals. Eventually, the call of freedom comes to every mind and every soul. We do not accept the existence of permanent tyranny because we do not accept the possibility of permanent slavery. Liberty will come to those who love it.

Today, America speaks anew to the peoples of the world: All who live in tyranny and hopelessness can know: the United States will not ignore your oppression, or excuse your oppressors. When you stand for your liberty, we will stand with you.

Democratic reformers facing repression, prison, or exile can know: America sees you for who you are: the future leaders of your free country.

The rulers of outlaw regimes can know that we still believe as Abraham Lincoln did: "Those who deny freedom to others deserve it not for themselves; and, under the rule of a just God, cannot long retain it."

The leaders of governments with long habits of control need to know: To serve your people you must learn to trust them. Start on this journey of progress and justice, and America will walk at your side.

And all the allies of the United States can know: we honor your friendship; we rely on your counsel, and we depend on your help. Division among free nations is a primary goal of freedom's enemies. The concerted effort of free nations to promote democracy is a prelude to our enemies' defeat.

Today, I also speak anew to my fellow citizens: From all of you, I have asked patience in the hard task of securing America, which you have granted in good measure. Our country has accepted obligations that are difficult to fulfill, and would be dishonorable to abandon. Yet because we have acted in the great liberating tradition of this nation, tens of millions have achieved their freedom. And as hope kindles hope, millions more will find it. By our efforts, we have lit a fire as well -- a fire in the minds of men. It warms those

who feel its power, it burns those who fight its progress. And one day this untamed fire of freedom will reach the darkest corners of our world.

A few Americans have accepted the hardest duties in this cause -- in the quiet work of intelligence and diplomacy, the idealistic work of helping raise up free governments, the dangerous and necessary work of fighting our enemies. Some have shown their devotion to our country in deaths that honored their whole lives, and we will always honor their names and their sacrifice.

All Americans have witnessed this idealism, and some for the first time. I ask our youngest citizens to believe the evidence of your eyes. You have seen duty and allegiance in the determined faces of our soldiers. You have seen that life is fragile, and evil is real, and courage triumphs. Make the choice to serve in a cause larger than your wants, larger than yourself, and in your days you will add not just to the wealth of our country, but to its character.

America has need of idealism and courage, because we have essential work at home -- the unfinished work of American freedom. In a world moving toward liberty, we are determined to show the meaning and promise of liberty.

In America's ideal of freedom, citizens find the dignity and security of economic independence, instead of laboring on the edge of subsistence. This is the broader definition of liberty that motivated the Homestead Act, the Social Security Act, and the G.I. Bill of Rights. And now we will extend this vision by reforming great institutions to serve the needs of our time. To give every American a stake in the promise and future of our country, we will bring the highest standards to our schools, and build an ownership society. We will widen the ownership of homes and businesses, retirement

savings and health insurance -- preparing our people for the challenges of life in a free society. By making every citizen an agent of his or her own destiny, we will give our fellow Americans greater freedom from want and fear, and make our society more prosperous and just and equal.

In America's ideal of freedom, the public interest depends on private character -- on integrity, and tolerance toward others, and the rule of conscience in our own lives. Self-government relies, in the end, on the governing of the self. That edifice of character is built in families, supported by communities with standards, and sustained in our national life by the truths of Sinai, the Sermon on the Mount, the words of the Koran, and the varied faiths of our people. Americans move forward in every generation by reaffirming all that is good and true that came before -- ideals of justice and conduct that are the same yesterday, today, and forever.

In America's ideal of freedom, the exercise of rights is ennobled by service, and mercy, and a heart for the weak. Liberty for all does not mean independence from one another. Our nation relies on men and women who look after a neighbor and surround the lost with love. Americans, at our best, value the life we see in one another, and must always remember that even the unwanted have worth. And our country must abandon all the habits of racism, because we cannot carry the message of freedom and the baggage of bigotry at the same time.

From the perspective of a single day, including this day of dedication, the issues and questions before our country are many. From the viewpoint of centuries, the questions that come to us are narrowed and few. Did our generation advance the cause of freedom? And did our character bring credit to that cause?

These questions that judge us also unite us, because Americans of every party and background, Americans by choice and by birth, are bound to one another in the cause of freedom. We have known divisions, which must be healed to move forward in great purposes, and I will strive in good faith to heal them. Yet those divisions do not define America. We felt the unity and fellowship of our nation when freedom came under attack, and our response came like a single hand over a single heart. And we can feel that same unity and pride whenever America acts for good, and the victims of disaster are given hope, and the unjust encounter justice, and the captives are set free.

We go forward with complete confidence in the eventual triumph of freedom -- not because history runs on the wheels of inevitability; it is human choices that move events; not because we consider ourselves a chosen nation; God moves and chooses as He wills. We have confidence because freedom is the permanent hope of mankind, the hunger in dark places, the longing of the soul. When our Founders declared a new order of the ages, when soldiers died in wave upon wave for a union based on liberty, when citizens marched in peaceful outrage under the banner "Freedom Now," they were acting on an ancient hope that is meant to be fulfilled. History has an ebb and flow of justice, but history also has a visible direction, set by liberty, and the Author of Liberty.

When the Declaration of Independence was first read in public and the Liberty Bell was sounded in celebration, a witness said, "It rang as if it meant something." In our time it means something still. America, in this young century proclaims liberty throughout all the world, and to all the inhabitants thereof. Renewed in our strength, tested, but not weary, we are ready for the greatest achievements in the history of freedom.

May God bless you, and may He watch over the United States of America.

Litteratur

- Barthes, Roland: "Den gamle retorik" i *K & K* 2 1997
- Bitzer, Lloyd F.: "Den retoriske situation" (1968) i *Rhetorica Scandinavica* nr. 3 1997
- Black, Edwin: *Rhetorical Criticism. A Study in Method*. New York: The Macmillan Company 1965.
- Black, Edwin: "The Second Persona" (1970) i Lucaites, John Louis, Condit, Celeste Michelle og Caudill, Sally (eds.): *Contemporary Rhetorical Theory*. New York: The Guilford Press 1999
- Blair, Carole: "Reflections on Criticism and Bodies: Parables from Public Places" i *Western Journal of Communication* 65 (3) 2001
- Bush, George W.: "Second Inaugural Address". January 20 2005
- Campbell, Karlyn Kohrs: "'Conventional Wisdom - Traditional Form": A Rejoinder" i *The Quarterly Journal of Speech*, nr. 58, 1972
- Campbell, Karlyn Kohrs & Jamieson, Kathleen Hall (eds.): *Form and Genre: Shaping Rhetorical Action*. Falls Church, VA: Speech Communication Association 1978
- Campbell, Karlyn Kohrs & Jamieson, Kathleen Hall: "Inaugurating the Presidency" (1986) i Burgchardt, Carl R. (ed.): *Readings in Rhetorical Criticism*. Pennsylvania: Strata Publishing Company 1995
- Campbell, Karlyn Kohrs & Jamieson, Kathleen Hall: *Deeds Done in Words. Presidential Rhetoric and the Genres of Governance*. Chicago: The University of Chicago Press 1990
- Crockett, David A.: "George W. Bush and the Unrhetorical Rhetorical Presidency" i *Rhetoric & Public Affairs* Vol. 6, No. 3, 2003
- Foss, Sonja K.: *Rhetorical Criticism. Exploration and Practice*. Second edition. Illinois: Waveland Press 1996
- Genette, Gérard: "Den begrænsede retorik" i *Rhetorica Scandinavica* 7 1998
- Hill, Forbes: "Conventional Wisdom - Traditional Form - The President's Message of November 3, 1969" (1972) i Foss, Sonja K.:

- Rhetorical Criticism. Exploration and Practice*. Second edition. Illinois: Waveland Press 1996
- Hill, Forbes: "Reply to Professor Campbell" i *The Quarterly Journal of Speech*, nr. 58, 1972
- Jakobson, Roman: "To aspekter af sproget og to typer aftisk forstyrrelse" i Hansen, Per Krogh og Holmgaard, Jørgen (red.): *Billedsprog. Om metaforen og andre troper*. Medusa 1997
- Jørgensen, Charlotte: "Hvem bestemmer hvad der er god retorik? Vurderingsinstanser i normativ retorik" i *Rhetorica Scandinavica* 15 2000
- Kjeldsen, Jens E.: "Visuel politisk epideiktik" i *Rhetorica Scandinavica* nr. 14 2000
- Klujeff, Marie Lund og Roer, Hanne (red.): *Retorikkens aktualitet. Grundbog i retorisk analyse*. Hans Reitzels Forlag 2006 (in print)
- Man, Paul de: "Semiologi og retorik" i Andersen, Lars Erslev og Hauge, Hans (red.): *Tekst og trope. Dekonstruktion i Amerika* Modtryk 1988
- Medhurst, Martin J. (ed.): *Beyond the Rhetorical Presidency*. College Station: Texas A&M University Press 1996
- Murphy, John M.: "'Our Mission and Our Moment': George W. Bush and September 11th" i *Rhetoric & Public Affairs* Vol. 6, No. 4, 2003
- Perelman, Ch. & Olbrechts-Tyteca, L.: *The New Rhetoric. A Treatise on Argumentation*. Notre Dame: University of Notre Dame Press 1969
- Vatz, Richard E.: "Myten om den retoriske situation" i *Rhetorica Scandinavica* 15 2000
- Vatz, Richard E.: Respons på www.presidentialrhetoric.com
- Wichelns, Herbert A.: "Den litterære kritik af talekunst" i *Rhetorica Scandinavica* 13 2000

Noter

¹ Genette, Gérard: "Den begrænsede retorik" i *Rhetorica Scandinavica* 7 1998.

² Se f.eks. Jakobson, Roman: "To aspekter af sproget og to typer aftisk forstyrrelse" i Hansen, Per Krogh og Holmgaard, Jørgen (red.): *Billedsprog. Om metaforen og andre troper*. Medusa 1997 og Man, Paul de: "Semiologi og retorik" i Andersen, Lars Erslev og Hauge, Hans (red.): *Tekst og trope. Dekonstruktion i Amerika* Modtryk 1988.

³ Se f.eks. Barthes, Roland: "Den gamle retorik" i *K & K* 2 1997.

⁴ Perelman, Ch. & Olbrechts-Tyteca, L.: *Traité de l'Argumentation. La Nouvelle Rhétorique*. Paris: Presses Universitaires de France 1958. Jeg henviser her til den engelske oversættelse: *The New Rhetoric. A Treatise on Argumentation*. Notre Dame: University of Notre Dame Press 1969.

⁵ Ibid. p. 31. Charlotte Jørgensen forsøger at omsætte begrebet om det universelle publikum til mere konkrete kriterier for en etisk bedømmelse af retorisk diskurs i artiklen "Hvem bestemmer hvad der er god retorik? Vurderingsinstanser i normativ retorik" i *Rhetorica Scandinavica* 15 2000.

⁶ Wichelns, Herbert A.: "Den litterære kritik af talekunst" i *Rhetorica Scandinavica* 13 2000.

⁷ Foss, Sonja K.: *Rhetorical Criticism. Exploration and Practice*. Second edition. Illinois: Waveland Press 1996, s. 26-27. Se også Black, Edwin: *Rhetorical Criticism. A Study in Method*. New York: The Macmillan Company 1965.

⁸ Hill, Forbes: "Conventional Wisdom - Traditional Form - The President's Message of November 3, 1969" (1972) i Foss, Sonja K.: *Rhetorical Criticism. Exploration and Practice*. Second edition. Illinois: Waveland Press 1996, s. 35.

⁹ Campbell, Karlyn Kohrs: "'Conventional Wisdom - Traditional Form': A Rejoinder" i *The Quarterly Journal of Speech*, nr. 58, 1972. Se også Hills svar i Hill, Forbes: "Reply to Professor Campbell" i *The Quarterly Journal of Speech*, nr. 58, 1972.

¹⁰ Black, Edwin: *Rhetorical Criticism. A Study in Method*. New York: The Macmillan Company 1965.

¹¹ Black, Edwin: "The Second Persona" (1970) i Lucaites, John Louis, Condit, Celeste Michelle og Caudill, Sally (eds.): *Contemporary Rhetorical Theory*. New York: The Guilford Press 1999. Artiklen findes oversat til norsk i *Rhetorica Scandinavica* nr. 9 1999.

¹² Bitzer, Lloyd F.: "Den retoriske situation" (1968) i *Rhetorica Scandinavica* nr. 3 1997.

¹³ For et overblik over europæisk og amerikansk retorisk kritik i det 20. og 21. århundrede, se indledningskapitlet til Klujeff, Marie Lund og Roer, Hanne (red.): *Retorikkens aktualitet. Grundbog i retorisk analyse*. Hans Reitzels Forlag 2006 (*in print*).

¹⁴ Se f.eks. Kjeldsen, Jens E.: "Visuel politisk epideiktik" i *Rhetorica Scandinavica* nr. 14 2000 og Blair, Carole: "Reflections on Criticism and Bodies: Parables from Public Places" i *Western Journal of Communication* 65 (3) 2001.

¹⁵ Medhurst, Martin J. (ed.): *Beyond the Rhetorical Presidency*. College Station: Texas A&M University Press 1996.

¹⁶ "I there was any one event, however, that heralded the advent of presidential rhetoric as a distinct subfield within rhetorical studies, it was the critical analysis of President Richard M. Nixon's November 3, 1969, address to the nation on the war in Vietnam. Four rhetorical critics, writing at four different moment between 1970 and 1972, produced four variant readings of this one presidential speech." Ibid. s. 227-8.

¹⁷ Crockett, David A.: "George W. Bush and the Unrhetorical Rhetorical Presidency" i *Rhetoric & Public Affairs* Vol. 6, No. 3, 2003, s. 465-468 og Murphy, John M.: "'Our Mission and Our Moment': George W. Bush and September 11th" i *Rhetoric & Public Affairs* Vol. 6, No. 4, 2003, s. 607-632.

¹⁸ Crockett, David A.: "George W. Bush and the Unrhetorical Rhetorical Presidency" i *Rhetoric & Public Affairs*, Vol. 6, No.3, 2003, p. 465-486.

¹⁹ Murphy, John M.: "'Our Mission and Our Moment': George W. Bush and September 11th" i *Rhetoric & Public Affairs* Vol. 6, No. 4, 2003, p. 612-13.

²⁰ Ibid. p. 616.

²¹ Ibid. p. 617.

²² Ibid. p. 627.

²³ Campbell, Karlyn Kohrs & Jamieson, Kathleen Hall (eds.): *Form and Genre: Shaping Rhetorical Action*. Falls Church, VA: Speech Communication Association 1978.

²⁴ Ibid. s. 403.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid. s. 404.

²⁷ Ibid.

²⁸ Campbell, Karlyn Kohrs & Jamieson, Kathleen Hall: "Inaugurating the Presidency" (1986) i Burgchardt, Carl R. (ed.): *Readings in Rhetorical Criticism*. Pennsylvania: Strata Publishing Company 1995, s. 424. Artiklen findes i en omarbejdet version i Campbell og Jamiesons genrestudie af de genrer, amerikanske præsidenter taler i: *Deeds Done in Words. Presidential Rhetoric and the Genres of Governance*. Chicago: The University of Chicago Press 1990.

²⁹ Ibid. s. 423.

³⁰ Ibid. s. 424.

³¹ Ibid. s. 425 ff.

³² Jeg har hentet talen fra hjemmesiden www.americanrhetoric.com, hvor teksten er transkriberet direkte fra den holdte tale og i øvrigt findes som både audio og video. Talen citeres i sin helhed i slutningen af denne artikel.

³³ Ibid. s. 434.

³⁴ Jeg analyserer talen, som den findes nedskrevet fra Bushs 2. indsættelsesceremoni, jfr. tidligere. Talen findes også på andre elektroniske hjemmesider, f.eks. www.presidentialrhetoric.com, hvor den er disponeret lidt anderledes. I denne version, som muligvis er en mere oprindelig udgave, er det midterste af de tre afsnit væsentligt kortere end i den holdte tale.

³⁵ Richard E. Vatz er bedst kendt for sit notoriske opgør med Lloyd F. Bitzers begreb om 'den retoriske situation' i artiklen "Myten om den retoriske situation" i *Rhetorica Scandinavica* 15 2000. I nærværende sammenhæng er Vatz's kritik leveret som et ganske kort indlæg på den elektroniske hjemmeside www.presidentialrhetoric.com, hvor han ikke fremlægger analytiske belæg for sin vurdering.

³⁶ Richard E. Vatz's kritik på www.presidentialrhetoric.com.

³⁷ Sætningen vækker dog kun et lidt tøvende bifald, jfr. lydoptagelsen på www.americanrhetoric.com.

³⁸ Campbell, Karlyn Kohrs & Jamieson, Kathleen Hall: *Deeds Done in Words. Presidential Rhetoric and the Genres of Governance*. Chicago: The University of Chicago Press 1990 s. 13.

³⁹ Talen er hentet fra www.americanrhetoric.com/speeches/gwbushsecondinaugural.htm

CV

Marie Lund Klujeff, ph.d. og adjunkt ved Center for Retorik, Institut for Æstetiske Fag, Aarhus Universitet. Skriver i øjeblikket på en bog om retoriske figurer som argumentation i bl.a. politisk retorik og retorisk kritik. Seneste og kommende udgivelser: *Litteraturens tone* (Aarhus Universitetsforlag 2004), M.L. Klujeff og H. Roer (red.): *Retorikkens aktualitet* (Hans Reitzels forlag 2006), J. Dines Johansen og M.L. Klujeff (red.): *Genre. Moderne litteraturteori* (Aarhus Universitetsforlag 2006).